భద్రాచల రామదాసు

చూర్ణిక (చతుర్వింశతి నామ ప్రతిపాదకము)

వివరణ ఆచార్య తాడేపల్లి పతంజలి 15 07 25 మంగళవారం

చూర్ణిక అంటే ఏమిటి?

చూర్ణిక అనేది తెలుగు సాహిత్యంలోని ఒక ప్రత్యేకమైన కావ్య ప్రక్రియ. ఇది వచనం రూపంలో ఉండే ఒక స్తోత్రం లేదా కీర్తన. సాధారణంగా చూర్ణికలో పద్యాల వలె నియమిత ఛందస్సు, ప్రాస నియమాలు ఉండవు. ఇది దీర్ఘ సమాసాలతో, అలంకారాలతో కూడి ఉంటుంది.

ముఖ్యంగా, చూర్ణికలో దేవతలను స్తుతించడం, వారి గుణగణాలను, లీలలను వర్ణించడం ప్రధానంగా జరుగుతుంది. ఇందులో ఒకే వాక్యంలో అనేక విశేషణాలను, సంస్కృత సమాసాలను ఉపయోగించి దైవాన్ని కీర్తిస్తారు. ఇది వినడానికి, చదవడానికి ఒక నిర్దిష్టమైన ప్రవాహాన్ని కలిగి ఉంటుంది.

ఈ చూర్ణికలో భక్త రామదాసు శ్రీరాముని జీవితంలోని వివిధ ఘట్టాలను, ఆయన గుణాలను విష్ణువు యొక్క ఇరవై నాలుగు నామాలతో అనుసంధానిస్తూ, అద్భుతంగా వర్ణించారు. ఇది రామదాసు కవిత్వ ప్రతిభకు, భక్తికి నిదర్శనం.

శ్లోకం:

వామాంకస్థిత జానకీ పరిలసత్కోదండ దండం కరే
చక్రం చ ఊర్ధ్వ కరేణ బాహుయుగళే శంఖం శరం దక్షిణే
బిభ్రాణం జలజాత పత్ర నయనం భద్రాద్రి మూర్ధ్ని స్థితమ్
కేయూరాది విభూషితం రఘుపతిం రామం భజే శ్యామలమ్

తాత్పర్యం:

ఎడమ తొడపై **సీతాదేవి**ని కూర్చుండబెట్టుకుని, తన ఒక చేతిలో ప్రకాశవంతమైన **కోదండ ధనుస్సు**ను, మరో చేతిలో **చక్రాన్ని** ధరించి, పైకి ఎత్తిన తన రెండు చేతులలో **శంఖాన్ని** మరియు **బాణాన్ని** పట్టుకుని, **తామరరేకుల వంటి అందమైన కళ్ళు** కలిగి, **భద్రాచలం** పర్వతంపైన వెలసి ఉన్నవాడు, **భుజకీర్తులు** వంటి ఆభరణాలతో అలంకరించబడినవాడు, రఘువంశానికి అధిపతి, **శ్యామల వర్ణుడు** అయిన ఆ **శ్రీరాముడిని** నేను భజిస్తున్నాను.

చూర్ణిక (చతుర్వింశతి నామ ప్రతిపాదకము) - శ్రీ భక్త రామదాసు

1. శ్రీవిష్ణుం

- **చూర్ణిక మూలం:** "శ్రీమదఖిలాండకోటి బ్రహ్మాండభాండ తండోపతండ కరండ మండల శాంతోద్దీపిత సగుణనిర్గుణాతీత సచ్చిదానంద పరాత్పర తారకబ్రహ్మాహ్వాయ దశదిశాప్రకాశం - సకల చరాచరాధీశం"
- **వ్యాఖ్య:** కోటానుకోట్ల బ్రహ్మాండాలకు అధిపతి, సగుణ-నిర్గుణ రూపాలకు అతీతుడు, సచ్చిదానంద స్వరూపుడు, దశదిశలా వెలిగే పరబ్రహ్మమైన శ్రీరాముడు. సకల చరాచర జగత్తుకు ఆయనే అధిపతి.

2. శ్రీముకుందం

- **చూర్ణిక మూలం:** "కమలసంభవ శచీధవ ప్రముఖ నిఖిల బృందారకబృంద వంద్యమాన సందీప్త దివ్యచరణారవిందం"
- **వ్యాఖ్య:** బ్రహ్మదేవుడు, ఇంద్రుడు వంటి దేవతలందరూ పూజించే దివ్యమైన పాదపద్మాలు కలిగిన శ్రీరాముడు, మోక్షాన్ని ప్రసాదించే శ్రీముకుందుడు.

3. శ్రీరఘువీరం

- **చూర్ణిక మూలం:** "తుష్టనిగ్రహ శిష్టపరిపాలనోత్కట కపటనాటకసూత్ర చరిత్రాంచిత బహువిధావతారం"
- **వ్యాఖ్య:** దుష్టులను శిక్షించి, శిష్టులను పాలించడానికి అనేక రూపాలలో లీలామానుషంగా అవతరించిన, కపట నాటక సూత్రధారి అయిన శ్రీరఘువీరుడు.

4. శ్రీకేశవం

- **చూర్ణిక మూలం:** "కౌసల్యాదశరథ మనోరథామందానంద కందళిత నిరూఢ క్రీడావిలోలన శైశవం"
- **వ్యాఖ్య:** కౌసల్య, దశరథుల కోరికలను నెరవేరుస్తూ, అంతులేని ఆనందాన్ని కలిగించిన అద్భుతమైన బాల్య క్రీడలతో విహరించిన శ్రీరాముడు.

5. శ్రీమన్నారాయణం

- **చూర్ణిక మూలం:** "విశ్వామిత్ర యజ్ఞవిఘ్నకారణోత్కట తాటకా సుబాహు బాహుబల విదళన బాణ ప్రవీణ కోపపరాయణం"
- **వ్యాఖ్య:** విశ్వామిత్రుని యజ్ఞానికి ఆటంకం కలిగించిన తాటక, సుబాహువుల బలాన్ని తన బాణాలతో విచ్ఛిన్నం చేసి, కోపంతో ప్రకాశించిన శ్రీరాముడు.

6. శ్రీమాధవం

- **చూర్ణిక మూలం:** "నిజపాదజల రజఃకణస్పర్శనీయ శిలారూప శాపవిముక్త గౌతమసతీవినుత మహీధవం"
- **వ్యాఖ్య:** తన పాదధూళి స్పర్శతో శిలగా మారిన గౌతమ పత్ని అహల్యకు శాపవిమోచనం కలిగించి, ఆమెచే కీర్తించబడిన భూమికి అధిపతి అయిన శ్రీరాముడు.

7. శ్రీగోవిందం

- **చూర్ణిక మూలం:** "ఖండేందుధర ప్రచండకోదండ ఖండనోద్దండ దోర్దండ కౌశికలోచనోత్సవ జనకచక్రేశ్వర సమర్పిత సీతావివాహోత్సవానందం"
- **వ్యాఖ్య:** శివుని గొప్ప ధనుస్సును విరిచి, విశ్వామిత్రునికి ఆనందాన్ని కలిగించి, జనక మహారాజు సీతాదేవిని సమర్పించగా వివాహం చేసుకొని, ఆ ఉత్సవంతో సంతోషించిన శ్రీరాముడు.

8. శ్రీవిష్ణుం

- **చూర్ణిక మూలం:** "పరశురామభుజాఖర్వగర్వ నిర్వాపణతానుగత రణవిజయ వర్ధిష్ణుం"
- **వ్యాఖ్య:** పరశురాముని అపరిమితమైన గర్వాన్ని అణచివేసి, యుద్ధంలో విజయం సాధించి కీర్తిని వృద్ధి చేసుకున్న శ్రీరాముడు.

9. శ్రీమధుసూదనం

- **చూర్ణిక మూలం:** "పితృవాక్య పరిపాలనోత్కట జటావల్కలోపేత సీతాలక్ష్మణసహిత మహిత రాజ్యాభిమత దృఢవ్రత కలిత ప్రయాణరంగద్గంగావతరణ సాధనం"
- **వ్యాఖ్య:** తండ్రి మాటను నిలబెట్టుకోవడానికి దృఢ సంకల్పంతో సీతాలక్ష్మణులతో కలిసి జటా వల్కలాలను ధరించి, రాజ్యాన్ని వదిలి, గంగానదిని దాటిన శ్రీరాముడు.

10. శ్రీత్రివిక్రమం

- **చూర్ణిక మూలం:** "భారద్వాజోపచార నివారిత శ్రమక్రమ నిరాఘాత చిత్రకూట ప్రవేశక్రమం"
- **వ్యాఖ్య:** భారద్వాజ మహర్షి సేవలతో అలసట తీర్చుకొని, ఎలాంటి ఆటంకాలు లేకుండా చిత్రకూట పర్వతంలోకి ప్రవేశించిన శ్రీరాముడు.

11. శ్రీవామనం

- **చూర్ణిక మూలం:** "జనకవియోగశోకాకులిత భరత శత్రుఘ్న లాలనానుకూల బన్ధుపాదుకాప్రదాన సుధానిర్మితాంతఃకరణ దుష్టచేష్టాయమాన క్రూరకాకాసుర గర్వోపశమనం"
- **వ్యాఖ్య:** తండ్రి వియోగంతో దుఃఖిస్తున్న భరత, శత్రుఘ్నులను ఓదార్చి, వారికి పాదుకలను ప్రదానం చేసి, దుష్టుడైన క్రూర కాకాసురుని గర్వాన్ని అణచివేసిన శ్రీరాముడు.

12. శ్రీధరం

- **చూర్ణిక మూలం:** "దండకాగమన నిరోధక్రోధ విరాధానలజ్వాలానిర్వాపణ జలధరం"

- **వ్యాఖ్య:** దండకారణ్యంలో ప్రవేశించినప్పుడు అడ్డుకున్న విరాధుడనే రాక్షసుని క్రోధాగ్నిని శాంతింపజేసిన జలధరం (మేఘం) వంటి శ్రీరాముడు.

13. శ్రీహృషీకేశం

- **చూర్ణిక మూలం:** "శరభంగ సుతీక్ష్ణాత్రిదర్శనాశీర్వాద నిర్వ్యాజకుంభసంభవ కృపాలబ్ధ మహాదివ్యాస్త్ర సముదయార్చిత ప్రకాశం"
- **వ్యాఖ్య:** శరభంగ, సుతీక్ష్ణ, అత్రి మహర్షులను దర్శించి, వారి ఆశీర్వాదాలను పొంది, అగస్త్య మహర్షి అనుగ్రహంతో మహాదివ్యాస్త్రాలను పొంది ప్రకాశించిన శ్రీరాముడు.

14. శ్రీపద్మనాభం

- **చూర్ణిక మూలం:** "పంచవటితటీసంఘటిత విశాలపర్ణశాలాగత శూర్పణఖా నాసికాచ్ఛేదనావమానావబోధన మహాహవారంభణ విజృంభణ రావణ నియోగ మాయామృగసంహార కార్యార్థలాభం"
- **వ్యాఖ్య:** పంచవటి తీరంలో పర్ణశాలలో ఉండగా, శూర్పణఖ ముక్కును ఛేదించి ఆమెకు అవమానం కలిగించి, ఆ కారణంతో మహా యుద్ధానికి కారణమై, రావణుడు పంపిన మాయామృగాన్ని సంహరించిన శ్రీరాముడు.

15. శ్రీదామోదరం

- **చూర్ణిక మూలం:** "రాత్రిచరవరవంచనాపహృత సీతాన్వేషణపథ పంక్తిరథక్షోభశిథిలీకృత పక్షజటాయుమోక్ష బంధుప్రియావసాన నిర్బంధన కబంధవక్త్రోదర శరీర నిరోదరం"
- **వ్యాఖ్య:** రాక్షసుల మోసంతో అపహరించబడిన సీతను వెతుకుతూ వెళ్ళే మార్గంలో, దశరథుని మిత్రుడు, పక్షిరాజైన జటాయువుకు మోక్షం ప్రసాదించి, కబంధుని శరీరాన్ని ఛేదించిన శ్రీరాముడు.

16. శ్రీసంకర్షణం

- **చూర్ణిక మూలం:** "శబర్యుపదేశ పంపాతట హనుమత్సుగ్రీవ సంభాషిత బంధురోద్బంధుర దుందుభి కళేబరోత్పతన సప్తసాలచ్ఛేదన వాలివిదారణ ప్రసన్న సుగ్రీవసామ్రాజ్యసుఖ మర్షణం"
- **వ్యాఖ్య:** శబరి ఉపదేశం మేరకు పంపా నది తీరంలో హనుమంతుడు, సుగ్రీవులతో స్నేహం చేసి, దుందుభి కళేబరాన్ని ఎగరగొట్టి, ఏడు సాల వృక్షాలను ఛేదించి, వాలిని సంహరించి, సుగ్రీవుడికి రాజ్యాన్ని ప్రసాదించి సంతోషించిన శ్రీరాముడు.

17. శ్రీవాసుదేవం

- **చూర్ణిక మూలం:** "సుగ్రీవాంగద నీలజాంబవత్పనస కేసరి ప్రముఖ నిఖిల కపినాయక సేవా సముదయార్చిత దేవం"
- **వ్యాఖ్య:** సుగ్రీవుడు, అంగదుడు, నీలుడు, జాంబవంతుడు, పనసుడు, కేసరి మొదలైన వానర నాయకులందరూ సేవించగా ప్రకాశించిన దేవదేవుడైన శ్రీరాముడు.

18. శ్రీప్రద్యుమ్నం

- **చూర్ణిక మూలం:** "నిజదత్తముద్రికా జాగ్రత్సమగ్రాంజనేయ వినయవచన రచనాంబుధిలంఘనోల్లంఘిత లంఖిణీ ప్రాణోల్లంఘన జనకజాదర్శనాక్షకుమారమారణ లంకాపురీదహన తత్ప్రతిష్ఠిత సుఖప్రసంగ ధృష్టద్యుమ్నం"

- **వ్యాఖ్య:** తాను ఇచ్చిన ఉంగరంతో అద్భుతమైన ధైర్యంతో ఆంజనేయుడు సముద్రాన్ని లంఘించి, లంకిణి ప్రాణాలను హరించి, సీతాదేవిని దర్శించి, అక్షకుమారుని సంహరించి, లంకాపురిని దహించి, అక్కడ సుఖప్రసంగాన్ని నెలకొల్పిన విజేత అయిన శ్రీరాముడు.

19. శ్రీమదనిరుద్ధం

- **చూర్ణిక మూలం:** "అగ్రజోదగ్ర మహోగ్రనిగ్రహ పలాయమానావమాననీయ నిజశరణ్యాగణ్య పుణ్యానునయ విభీషణాభయ ప్రదానానిరుద్ధం"
- **వ్యాఖ్య:** తన అన్న కోపానికి భయపడి పారిపోతున్న, శరణు వేడిన విభీషణునికి అభయం ప్రసాదించిన, అడ్డులేని శక్తి కలిగిన శ్రీరాముడు.

20. శ్రీపురుషోత్తమం

- **చూర్ణిక మూలం:** "అపారలవణపారావార సముజ్జృంభితోత్కరణగర్వనిర్వాపణ దీక్షాసమర్థసేతునిర్మాణ ప్రవీణాఖిల తరుచరోత్తమం"
- **వ్యాఖ్య:** అపారమైన సముద్ర గర్వాన్ని అణచివేయడానికి దీక్ష వహించి, సేతువును నిర్మించడంలో ప్రవీణులైన వానర వీరులలో ఉత్తముడైన శ్రీరాముడు.

21. శ్రీఅధోక్షజం

- **చూర్ణిక మూలం:** "నిస్తుల ప్రహస్త కుంభకర్ణేంద్రజిత్కుంభనికుంభాగ్నివరాతికాయ మహోదర మహాపార్శ్వాది దనుజతను ఖండనాయమాన కోదండగుణ శ్రవణశోషణ హతశేష రాక్షస వ్రజం"
- **వ్యాఖ్య:** సాటిలేని ప్రహస్తుడు, కుంభకర్ణుడు, ఇంద్రజిత్తు, కుంభుడు, నికుంభుడు, అగ్నివర్ణుడు, అతికాయుడు, మహోదరుడు, మహాపార్శ్వుడు మొదలైన రాక్షసుల శరీరాలను తన కోదండపు గుణధ్వనితో ఛేదించి, మిగిలిన రాక్షస సమూహాన్ని సంహరించిన శ్రీరాముడు.

22. శ్రీనారసింహం

- **చూర్ణిక మూలం:** "అకుంఠిత రణోపకంఠ సముత్కంఠ దనుజ కంఠీరవ కంఠ లుంఠనాయమాన జయసమారంహం"
- **వ్యాఖ్య:** యుద్ధ భూమిలో ఎలాంటి ఆటంకం లేకుండా రాక్షసుల గర్వాన్ని సింహం వలె అణచివేసి, విజయానికి సంరంభం చేసిన శ్రీరాముడు.

23. శ్రీమదచ్యుతం

- **చూర్ణిక మూలం:** "దశగ్రీవానుజ పట్టభద్రత్వాశక్యవిభవ లంకాపురీస్ఫురణ సకలసామ్రాజ్య సుఖాచ్యుతం"
- **వ్యాఖ్య:** రావణుని తమ్ముడైన విభీషణునికి లంకాపురి పట్టాభిషేకాన్ని చేసి, అద్భుతమైన వైభవంతో లంకా రాజ్యాన్ని ప్రకాశింపజేసి, సకల సామ్రాజ్య సుఖాలతో ఎప్పటికీ చెక్కుచెదరని శ్రీరాముడు.

24. శ్రీజనార్దనం

- **చూర్ణిక మూలం:** "సకలసురాసురాద్భుత ప్రజ్వలిత పావకముఖ పూతాయమాన సీతాలక్ష్మణానుగత మహనీయ పుష్పకాధిరోహణ నందిగ్రామస్థిత భ్రాతృభిర్యుత జటావల్కలవిసర్జనాంబర భూషణాలంకృత శ్రేయోవివర్ధనం"

- **వ్యాఖ్య:** దేవతలు, అసురులు ఆశ్చర్యపోయే విధంగా ప్రజ్వలించిన అగ్ని ప్రవేశం ద్వారా సీతాదేవి పవిత్రురాలు అని నిరూపించబడి, లక్ష్మణునితో కలిసి మహోన్నతమైన పుష్పక విమానం ఎక్కి, నందిగ్రామంలో ఉన్న తన సోదరులను కలిసి, జటా వల్కలాలను విసర్జించి, ఆభరణాలతో అలంకరించబడి, శ్రేయస్సును పెంచిన శ్రీరాముడు.

25. శ్రీమదుపేంద్రం

- **చూర్ణిక మూలం:** "అయోధ్యానగర పట్టాభిషేక విశేషమహోత్సవ నిరంతర దిగంత విశ్రాంత హారహీరకర్పూర పయఃపారావారాపారద వాణీ కుందేందు మందాకినీ చందన సురధేను శరదంబుదాళీ దరదంభోళి శతధారాధావళ్య శుభకీర్తి చ్ఛటాంతర పాండురీభూత సభావిభ్రాజమాన నిఖిల భువనైక యశస్సాంద్రం"
- **వ్యాఖ్య:** అయోధ్య నగర పట్టాభిషేక మహోత్సవంతో నిరంతరం దిక్కులన్నీ ప్రశాంతమై, హారాలు, వజ్రాలు, కర్పూరం, పాల సముద్రం, వెండి, సరస్వతి, మల్లెపువ్వులు, చంద్రుడు, మందాకిని, చందనం, కామధేనువు, శరదృతువులోని మేఘాలు, వలె అత్యంత తెల్లని శుభ కీర్తి ప్రకాశాలతో సభను పాండురీభూతం చేసి, నిఖిల భువనాలకు ఏకైక యశస్సు సముద్రమై ప్రకాశించిన శ్రీరాముడు.

26. శ్రీహరిం

- **చూర్ణిక మూలం:** "భక్తజనతా సంరక్షణ దీక్షాకటాక్ష విజృంభమాణ శుభోదయ సముజ్జ్వలం"
- **వ్యాఖ్య:** భక్తజనుల సంరక్షణకు దీక్ష వహించి, తన కటాక్షవీక్షణాలతో శుభాలను ప్రసాదించే శ్రీరాముడు.

27. శ్రీవిష్ణుం

- **చూర్ణిక మూలం:** "కేశవాది చతుర్వింశతి నామగర్భ సందర్భిత నిజకథాంగీకృత మేధావర్ధిష్ణుం"
- **వ్యాఖ్య:** కేశవ నామం నుండి ప్రారంభించి ఇరవై నాలుగు నామాల ద్వారా తన కథను నిక్షిప్తం చేసుకొని, మేధస్సును పెంచిన శ్రీరాముడు.

28. రామం

- **చూర్ణిక మూలం:** "సర్వసుపర్వ పార్వతీహృదయకమల తారకబ్రహ్మనామం సంపూర్ణ కామం - భవతరణానుగుణసాంద్రం భవజనితభయోచ్ఛేద చ్ఛిద్రమచ్ఛిద్రం, భక్తజనమనోరథోన్నిద్రం శ్రీమద్భద్రాచల రామభద్రం రామదాస సుప్రసన్నం భజేఽహం భజేఽహం భజేఽహం భజేఽహమ్॥"
- **వ్యాఖ్య:** దేవతలందరికీ, పార్వతి హృదయ కమలానికి తారకబ్రహ్మనామమై, సంపూర్ణమైన కోరికలను తీర్చే శ్రీరాముడు. భవసాగరాన్ని దాటించి, జనన మరణ భయాన్ని పూర్తిగా పోగొట్టి, భక్తుల కోరికలను నెరవేర్చేవాడు, భద్రాచల రామభద్రుడు, రామదాసునకు ఎల్లప్పుడూ ప్రసన్నుడైన ఆ శ్రీరాముని నేను భజిస్తున్నాను.

స్వస్తి.